

Fikir, söz və məlumat azadlığının, plüralizmin inkişaf etdirilməsi

Zemfira Məhərrəmi,
yazıçı-publist

Bəzən deyirlər ki, insanın adı onun xasiyyətini, xislətini, təbiətini özündə ehtiva edir. Bu baxımdan hələ körpəklik çağında verilən Svetlana adı bu xanıma çox yaraşır. "Svetlana" sözünün mənşəyi, etimologiyası barədə çox mülahizə yürütmək olar, amma bu ad bir xalqın dilində "ışıq" anlamındadır. Həmin adı daşıyan jurnalist xanım, həqiqətən, işıqlı bir ömür yaşayıb. Bu vaxtda deyirlər, bənzərsiz publistika nümunələri ilə illər boyu insanın qələm dostumuz, respublikanın Əməkdar jurnalisti Svetlana Nəcəfova haqqında söz açmaq istəyirəm.

Dahi yazıçılardan biri qələm əhli barədə belə deyir: "Biz başqılar haqqında yazarkən özümüzü həmişə danışırıq". Bu fikir adını tutduğum, haqqında bəhs edəcəyim peşakar jurnalist, nasirin yaradıcılığına da aiddir. Axı, o da insan tələfinə baş vurdanda, hadisələrə münasibətini bildirəndə oxucularına öz mənəvi dünyasından xəbər verib, öz "məni-ni" tanıdib. Doğma yurduna-elinə sədaqət bəsləyən, sevgisi, parvına vurğunluğu, üzünə düşən missiyanı yerinə yetirməsi Svetlana xanıma həmişə fərqləndirən məziyyətlər olub. Svetlana Nəcəfova jurnalistikamızda öz sözü, mövqeyi ilə seçilən, sayılan və sevilən qələm sahiblərindəndir. Onun imzası Azərbaycan oxucusuna yaxşı tanışdır və illər öncə bu imza daha populyar olub. O, mətbuatda qırx beş ildən artıq zaman kəsiyində yorulmadan çalışıb.

Qocaman jurnalist məsəhibərlərdən öz deyir ki, ömrünün 13 ilini uşaq mətbuatına həsr edib. 1960-cı ildə jurnalistlik fəaliyyətinə başlayan S. Nəcəfova əvvəlcə "Pioner" jurnalında, sonra "Azərbaycan pioneri" qəzetində çalışıb. Bu mətbuat nümunələrində onun uşaq aləminə, psixologiyasına

bəslədikli, şirin dilde yazdığı təbiiyyəti, yazılarının dərc olunurdu, nəsilər arasında körpü yaradaraq, ləyaqətli insanların keçirdiyi həyat yolu bölmədə olan nəsəli nümunə göstərilirdi. Svetlana xanım bu yazılarda istedadlı, yaradıcı məktəblilər haqqında söz açıb, onların uğurlarına sevinirdi. O, kiçik yaşlı məktəblilərin qəlbinə yurd sevgisi, vətənpərvərlik, bilik

rən nəfəsi qadınların cəsarətindən söhbət açıb, alim, ziyalı xanımların çətin, şəfəqli həyat yolunu işıqlandırır. Onun qadın mövzusunda axtarışları sonralar iri əsərlərdə əbədiləşir və bir-birinin ardınca kitabları ortaya çıxır. "Ömrə sevinc gətirənlər" adlı kitabı yazıçı-jurnalistin oxucularla ilk görüşü idi. "Yazıçı" nəşriyyatında işıq üzü görən bu kitabda müəllif yurdumuzun zəhmət adamları, mədəniyyət xadimləri, sənət fəədilərindən bəhs edir. "Hər ömür bir nəğmədir" əsəri isə onun ilk kitabındakı fikir və düşüncələrinin məntiqi davamı

böyük ziyalılarına qədər nəcə insanın həyat salnaməsini, tale yolunu qələmə alıb. Nəcəfova insanı ümidsizlik girdabından qurtararaq həyata, yaşayış-yaratmağa həvəsləndirir: "İndi onun məqalə və əsərlərini oxuduğca başa düşürəm ki, anamın yazıları dövrün, zamanın fəvqində dura bilib, dünyanın olduğu kimi, bu gün də aktuallığını saxlayıb".

Nə hikmətdirsə, qadın yazılarla ailedən kömək görəndə yarıdıcılıq uğurları bərə-bəş artır. Qəhrəmanımız Svetlana xanım ömür-gün

İzi illərdə qalan sənətkar

Əməkdar jurnalist Svetlana Nəcəfova barədə düşüncələrim

lərə havas "toxumları" sapırdı. Qeyd edək ki, S. Nəcəfova 1973-1977-ci illərdə "Azərbaycan qadını" jurnalında şöbə redaktoru və baş redaktorun müavini vəzifəsində çalışıb. Taleyni bu jurnala bağlayan Svetlana xanımın yaradıcılıq yönü, istiqaməti də bir qədər dəyişib. Bu dəfə "cocuq" mövzusunda muqaddəs, pak, məhərrəm olan ana mövzusu üstələyib. Svetlana xanım həttə özü də söhbətlərdə bunu həmişə təsdiq edirdi. Cəmiyyət həyatının müxtəlif sahələrində çalışan qadınların amayı, güzəranı, ailə-övlad dağılımları müəllifin nəcə-nəcə məqalələrini və əsərlərini mövzusunda çəkilir. Ölkəmizin müxtəlif bucaqlarının

kimisi dəyərləndirilir.

Uşaq və qadın nəşrlərindən sonra "Respublika" qəzetində şöbə müdiri işləyib. Yazıları təkcə ölkə mətbuatında deyil, həmçinin vaxtilə ümumittifaq qəzet və jurnallarında da dərc olunub.

Müəllifin o vaxt Əfqanıstana qarşı aparılan qanlı müharibədə döyüşən azərbaycanlı oğullar barədə publistik yazıları da bugünkümlə səslişir. Svetlana xanım sanki bir qədər sonra düşər olacaqları dahişətli müharibənin ağır acısını duyaraq bu publistik məqalələri qələmə alıb. Bir ana, vətəndaş yanğısı ilə haray çəkərək, müharibənin dağıntı, fəlakət gətirənlər bir kabus olduğunu qələmə alıb. Bu hələ o vaxtlar idi ki, xalqımız Qarabağ müharibəsi dahişətini yaşamırdı.

Sonrakı illərdə S. Nəcəfovanın "Onun taleyi" poeziyası və hekayələr kitabını, bədii tərcümələrinin oxucular maraqla

da, şəhər və kəndlərdə S. Nəcəfovanın sayısız-hesabsız oxucuları vardı. O, "Azərbaycan qadını" dərşisi ilə bəhm nəcə-nəcə ailənin istiklali, əzəzi idi. Yeri gəlmişkən onu da deyim ki, bu redaksiyaya təz-təz gətirdiyim, həmin mətbuat orqanında çap olunduğundan Svetlana xanımın müəlliflərin yazılmasına necə diqqətli, həssaslıqla yanaşdığını şahidi idim.

Tarixlərdə gecə-gündüz çalışmış əlqabları pambıqçı qızların hünərini vəsf edir, açıq dənizdə bərkliyan, Xəzərin şahe qalxan dalgalarına sine ge-

qarşılayıblar. Jurnalistika sahəsindəki 40 illik fəaliyyətinə həsr olunan "Ömürdən səhifələr" adlı kitabında elm, sənət və əmək adamları haqqında maraqlı cəmiyyət, məqalələr, müsahibələr, Svetlana xanımın ədəbi yaradıcılığında bir nəcə hekayə, müəllif haqqında mətbuat səhifələrində çap olunan yazılar yer alıb. "Ömürdən səhifələr" adlı kitabın tərtibçisi və redaktoru, filologiya elmləri doktoru Fəridə Səfəyevadır. Onun yazdığı on sözdə bildirilir ki, S. Nəcəfova uzun illik jurnalistlik fəaliyyətində sadəcə zəhmət adamlarından tutmuş xalqın

Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin
İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

yoldaşı Ramiz müəllimin böyük dəstəyini həmişə hiss edib. Gözəl övladları böyüdü. Övladlarından respublikanın Əməkdar artisti, məşhur pianocu Nərgiz Əliyeva hazırda Nyu-Yorkda yaşayır və zəngin musiqimizi okeanın o tayında layiqincə təmsil edir.

Svetlana xanımın səhətinə də problemlər yaranırsa da, fikirləri aydın və duru qalıb. Onunla söhbət edərkən həmkarımız bu qələm sahibini düşündürən bəzi məsələlərə aydınlıq gətirdi. Dedi ki, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tərəqqi etdiyi bir vaxtda kitab oxumaq, həqiqətən, arxa plana keçib. Bu gün insanlar daha çox xəbər axtarıb, gündən-günə genişlənən sosial şəbəkələrə baş vurub, informasiya portalını, saytları alov-vələk edir. Bütün bunlar çox yaxşıdır. Amma kitab oxumağa meylin, həvəsin xeyli dərəcədə azalmış narahatlıq doğur. Mənsub olduğum nəslin gəncləri kitabla təbiiyyətlənir. 60-cı illərin gəncliyini, həm də öz gəncliyimi xatırlayıram. Yuxarı sniflərdə oxuduğumuz illərdə, daha sonra tələbəlik çağlarımızda yenidən çəpən çəpən bədii əsərləri tez-ələ etməyə çalışırıq, bir-birimizə ötürür, necə maraqla mütləqə edirik, sonra da mütəzakki-

resini keçirirdik. Hər hansı bir romanı qrupumuzda birinci oxuması ilə qürrelən tələbə yoldaşlarımız da yaddan çıxmaıy. Bu, o illər idi ki, Moskva metrosunun, lap ələ Bakı metrosunun səmşirlərinin alından kitab düşürdü, mənzil başına çatanadək bir nəcə səhifə oxumağı belə əsl qənimət bilirdilər.

Düşünürəm ki, bu gün cəmiyyətdə insanları oxu mədəniyyəti yüksəltmək üçün kitabla diqqət artırılmalı, yeni əsərlər daha yaxşı təbliğ olunmalı, yazıçıların ictimai mövqeyi, fəal vətəndaş mövqeyi aydın görünməlidir. Televiziya və radio kanallarında yeni və dəyərli kitabların təbliği ilə bağlı, həm də yazıçı və şairlərimizə xitabət kürsüsü verən verilişlərin açılması, ümumən məarifləndirici proqramların sayının və keyfiyyətinin yüksəldilməsinə ehtiyac var. Çalçağır proqramlarının sayı çox olduğu üçün seçirlər çox olmalı, daha yaxşı təmirlər, neinki söz, qələm adamlarını. Qarabağ dərdimizdən söz düşəndə isə Svetlana xanımı qüssə-kədə bürüyür, göz yaşlarını saxlaya bilirm. Günəş dolu bir sabahın gələcəyinə, zəfər saatının yetişəcəyinə inanır.